

A Győri Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda által képviselt **felperesnek** a dr. Bohács Zsolt ügyvéd által képviselt **alperes** ellen szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Győri Törvényszék 2019. január 28. napján kelt P.21.103/2016/38. számú ítélete ellen a felperes által 39. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán - megtartott tárgyalás alapján - meghozta a következő

### **k ö z b e n s ő   í t é l e t e t :**

Az ítéltábla a törvényszék ítéletét közbenső ítéletnek tekintve a szerződés teljes érvénytelenségét megállapító rendelkezését helybenhagyja, míg az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására vonatkozó és a keresetet egyebekben elutasító rendelkezéseket a perköltség viselésre is kiterjedően hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek összesen 50.800 (Ötvenezer-nyolcszáz) forint első- és másodfokú perköltséget.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak az illetékügyben eljáró hatóság felhívására 36.000 (Harminchatezer) forint feljegyzett kereseti és 48.000 (Negyvennyolcezer) forint feljegyzett fellebbezési illetéket, valamint 41.000 (Negyvenegyezer) forint állam által előlegezett költséget a Győri Törvényszék Gazdasági Hivatala felhívására.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

### **I n d o k o l á s**

A Győri Törvényszék a fellebbezéssel támadott ítéletében megállapította, hogy a felek által 2007. április 27 napján kötött .../07. számú kölcsönszerződés érvénytelen.

A kölcsönszerződést akként nyilvánította érvényessé, hogy az induló ügyleti kamat mértékét 12,43%-ban határozta meg.

Megállapította, hogy a felperes és az alperes jogelődje által 2007. április 27. napján kötött .../07. számú kölcsönszerződés - a hitelező székhelye szerinti bíróság kizárólagos illetékességének kikötését tartalmazó - XIII.6. pontja érvénytelen.

Ezt meghaladóan a kereseti kérelmet elutasította.

Kötelezte a felperest, hogy az illetékes adóhatóság felhívására fizessen meg a Magyar Állam javára 56.520,- Ft feljegyzett kereseti illetéket, valamint 15 napon belül fizessen meg az alperes részére 53.200,- Ft perköltséget.

Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a Magyar Állam javára az illetékes adóhatóság felhívására 6.280,- Ft feljegyzett kereseti illetéket, valamint a Győri Törvényszék Gazdasági Hivatala felhívására 41.000,- Ft állam által előlegezett költséget.

A határozatában megállapította, hogy a peres felek 2007. április 27. napján .../07. számon svájci frank alapú kölcsönszerződést kötöttek, amelyben a hitelező 84 hónap futamidőre 1.440.000,- Ft kölcsönt nyújtott az adósnak. Az elszámolási módot havi fix konstrukcióban, a havi törlesztő részletet 25.296,- Ft-ban, míg az összes törlesztő részletet 2.124.864,- Ft-ban határozták meg. A szerződés tartalmazta, hogy a mértékadó devizanem a svájci frank.

A felek rögzítették, hogy az egyedi kölcsönszerződés részét képezi az alperes HIT-2006.05.31. számú Üzletszabályzata (ÜSZ), amelynek átvételét és az abban foglaltak megismerését a felperes a szerződés aláírásával elismerte.

Az Üzletszabályzat - egyebek mellett - az alábbi definíciókat tartalmazza:

I/7. pont Havi fix konstrukció: amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a kölcsönbe vevővel a Kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat és/vagy árfolyamesemény.

I/17. pont Mértékadó devizanem: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem.

I/22. Árfolyam: A **Bank1** Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos, forintban kifejezett árfolyam.

I/23. pont Rendkívüli árfolyam-esemény: Rendkívüli árfolyam-eseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25%-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest, vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank, mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (pl.: intervenció sáv eltolódása, egyéb pénzügyi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamát a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja.

I/24. pont Mértékadó árfolyam: A mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötté napján.

I/25. b) pont Kamatváltozás II. (Árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:

Kamatváltozás II = fizetési kötelezettséget x ((a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam) - 1)

IV/4. pont értelmében a Hitelező jogosult a folyósított kölcsön összege után kamatot felszámítani.

A kamatszámítás a kölcsön folyósításának időpontjában az alábbi képlet alapján történik:

$$K_i = H_i * r * (t_i - t_{i-1}) / 36.000$$

ahol

$K_i$  =  $t_i$  időpontban számított kamat

$H_i$  =  $t_i$  időpontban számított tőketartozás

$r$  = kamatláb %-ban

$t_i$  = kamatszámítás értéknapja

$t_{i-1}$  = a  $t_i$  időpontot megelőző kamattörlesztés időpontja, illetve folyósítás időpontja

Az Üzletszabályzat e rendelkezése alapján az induló ügyleti kamat mértéke 12,43%.

Az Üzletszabályzat V. 6. pontja rögzíti, hogy amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt "mértékadó devizanem" nem magyar forint, a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a kölcsönbe vevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke euró esetében a mindenkori

intervenciós sáv nagysága után limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az euró keresztárfolyamának változása.

Az Üzletszabályzat XI/4. pontja a havi fix konstrukcióra vonatkozó külön rendelkezések között tartalmazza, hogy a rendkívüli árfolyam esemény bekövetkezte esetén a Hitelező jogosult az esedékessé vált törlesztőrészekre jutó Kamatváltozás II-t a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően a kölcsönszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni.

A szerződés megkötését megelőző tárgyalások során az alperes képviseletében eljáró **W Autókereskedő és Sz Kft.** ügyintézője a felperest az árfolyamváltozásról és annak kockázatairól részletesen nem tájékoztatta, a havi fix konstrukcióval összefüggésben - az ok megjelölése nélkül - azt az információt nyújtotta, hogy havonta mindig azonos összeget kell fizetni, és előfordulhat, hogy a törlesztési időszak egy-két évvel meghosszabbodik.

A szerződés 2016. július 25. napján annak teljesítésével megszűnt. A felperes összesen 3.172.103,- Ft-ot fizetett meg az alperesnek.

A peres felek között a 2014. évi XL. tv. (DH2 tv.) szerinti felülvizsgált elszámolás megtörtént.

A határozat tényállása rögzítette, hogy a jelen perben alkalmazandó HIT 2006.05.31. számú Üzletszabályzat egyes rendelkezései érvénytelenségének megállapítása iránti közérdekű kereset alapján indult perben a Szegedi Ítélőtábla Pf.II.20.961/2014/3. számú, valamint az ezzel összefüggő felülvizsgálati eljárásban meghozott Gfv.VII.30.112/2015/5. számú ítéletében a Kúria az Üzletszabályzat V.5. és V.7. pontjai érvénytelenségét nem állapította meg.

A felperes a módosított kereseti kérelmében a kölcsönszerződés teljes érvénytelensége megállapítását kérte a szerződéskötés időpontjában hatályos, a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. (rHpt.) 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján, mivel az nem tartalmazza az induló ügyleti kamat éves százalékos mértékét, és az a szerződéses rendelkezésekből sem számolható ki.

Jogkövetkezményként a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte 11,82% ügyleti kamat meghatározásával.

A szerződés teljes érvénytelenségének okaként hivatkozott a rHpt. 213. §. (1) bekezdés b) pontjára is. Állította, hogy a kölcsönszerződésben meghatározott THM nem valós, a kapcsolódó Üzletszabályzat V.5. és V.7. pontjainak érvénytelenségét közérdekű perben hozott ítélet mondta ki, ezért az alperes szerződéskezelési és egyéb ügyviteli költség érvényesítésére nem jogosult. Ezzel szemben a tőkén felül kamatot, költséget és díjat is fizetett az alperesnek, amelyek feltüntetése a THM-ben elmaradt. A felperes azonban az általa fizetett díjak, költségek pontos megjelölésével adós maradt.

Kérte az Üzletszabályzat XIII.6. pontjában rögzített illetékességi kikötés tisztességtelenségének megállapítását.

A kereset kiterjedt arra is, hogy az Üzletszabályzat árfolyamkockázattal kapcsolatos V.6. pontja a tájékoztatás elégtelensége miatt tisztességtelen, ezért a szerződés érvénytelen.

Az Üzletszabályzat I.25 pontjában írt kikötés, miszerint a Kamatváltozás II.-III. alatt árfolyamváltozást kell érteni, csak akkor vált volna a szerződés részévé, ha arra az alperes külön felhívja a figyelmet, mivel ez a feltétel eltér a szokásos szerződéses gyakorlattól.

Ezen kereseti kérelmével összefüggésben a szerződés hatályossá nyilvánítását kérte azzal, hogy az alperes részére 1.440.000.- forint kölcsöntőke és az utána járó jegybanki alapkamat megfizetésére köteles. Az elszámolás körében 1.047.239 forint visszafizetésére kérte kötelezni az alperest.

Arra hivatkozott, hogy az alperes nem tájékoztatta, hogy az árfolyamkockázatot neki kell viselnie, és hogy annak mértéke korlátlan, ezekre a kondíciókra a szerződés kikötései sem utalnak.

Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességtelensége körében a másodlagos kereseti kérelme arra irányult, hogy az Üzletszabályzat I/23. pontjára tekintettel legfeljebb az árfolyamváltozásból eredő többletterhek 25 százalékanak viselésére köteles.

Az alperes az ellenkérelmében az ügyleti kamat éves százalékos mértéke feltüntetésének elmaradását nem vitatta. Arra hivatkozott, hogy az emiatt érvénytelen szerződés a kamatmérték bíróság általi meghatározásával érvényessé nyilvánítható.

A DH törvény alapján készített részletes kimutatás alapján az induló éves ügyleti kamat mértékét 12,6 %-ban kérte meghatározni.

Az álláspontja szerint a DH 2. törvény 37/A. §. (1) bekezdésére figyelemmel az induló kamatláb felülvizsgált elszámolás során történő meghatározásával az érvénytelenség oka elhárult, az érvénytelenség anyagi jogi jogkövetkezményeinek levonása a továbbiakban nem vitatható módon megtörtént és attól utóbb a bíróság sem térhet el (konvalidálódás).

Állította, hogy a szerződés nem ütközik a rHpt. 213. §. (1) bekezdés b) pontjába, a kölcsönszerződés a THM-et tartalmazza. Az általa esetlegesen jogosulatlanul felszámított díjak, költségek nem a szerződés érvénytelenségét eredményezik, hanem a felek közti elszámolás során kell azokat figyelembe venni. Kiemelte azonban, hogy a felperes e körben elszámolásra irányuló összegszerűen meghatározott keresetet nem terjesztett elő.

Az árfolyamkockázatot az adósra telepítő rendelkezések tisztességtelenségével összefüggésben azzal védekezett, hogy az egyedi kölcsönszerződés és az Üzletszabályzat ugyanazon okiratban található, ezért az Üzletszabályzat valamennyi rendelkezése a rPtk. 205/B. §. (1) bekezdése értelmében az egyedi szerződés részévé vált.

Az Üzletszabályzat meghatározza a mértékadó devizanem fogalmát, a mértékadó árfolyamot, az árfolyamváltozás kiszámításának képletét és annak alkalmazása feltételeit. Ezen kikötések együttes értelmezésével a felperesnek fel kellett ismernie, hogy a fizetési terhei előre nem látható mértékben megemelkedhetnek.

Az árfolyamkockázattal kapcsolatos másodlagos keresettelt összefüggésben rögzítette, hogy az Üzletszabályzat I/23. pontjában található fogalom meghatározás tartalmilag nem jelentheti a felperes felelősségének korlátozását, az csupán az üzletszabályzat rendelkezéseinek értelmezését segíti.

Az elsőfokú bíróság a felperes kereseti kérelmének részben helyt adva megállapította, hogy a kölcsönszerződés a rHpt. 213.§ (1) bekezdés c) pontjába ütközik, ezért semmis, mivel - az alperes által sem vitatottan - nem tartalmazza az induló ügyleti kamat éves százalékos értékét.

Figyelemmel azonban az Üzletszabályzat IV.4. pontjára, valamint arra, hogy az adós által fizetendő összes kamat is kiszámítható a törlesztő részletek 2.124.864,- Ft-os összege és a 1.440.000,- Ft kölcsöntőke különbözeteként, így a kamat százalékban kifejezett éves mértéke feltüntetésének elmaradása a kölcsönszerződés formai hiányosságát jelenti. Az induló ügyleti kamat éves százalékos mértéke a szerződés adataiból meghatározható.

A perben beszerzett aggálytalan igazságügyi adó- és könyvszakértői szakvélemény alapján az induló ügyleti kamat százalékban kifejezett értéke 12,43%-ban volt kiszámítható. Ezért az elsőfokú bíróság az érvénytelenség lehetséges jogkövetkezményei közül a r.Ptk. 237.§ (2) bekezdése alapján az érvénytelenség oka kiküszöbölésével a szerződést érvényessé nyilvánította (BH. 2017. 159.).

A törvényszék tévesnek ítélte az alperes azon álláspontját, miszerint a DH2 tv. egyes rendelkezései folytán megvalósult konvalidálódásra tekintettel a kölcsönszerződés a DH2 tv. alapján elkészített elszámolásban rögzített 12,6%-os induló ügyleti kamattal nyilvánítható érvényessé.

A törvényszék kifejtette, hogy az 1/2010. (VI. 28.) PK. vélemény 5. pontja értelmében a konvalidálás akkor következik be, ha az érvénytelenség oka magától járul el (időközbeni jogszabályváltozás) vagy ezt a felek maguk hárítják el (pl. hiányzó alakítás pótlása).

A jelen esetben azonban konvalidálás nem történt, a DH2 tv. nem változtatta meg a r.Hpt. 213.§ (1) bekezdés c) pontjában írt - és a felek szerződésében nem teljesülő - követelményt, illetve a felek azt maguk sem küszöbölték ki.

A felülvizsgált elszámolásban alperes által feltüntetett induló éves ügyleti kamat százalékos mértéke azért sem lehet kétséget kizáróan irányadó, mivel a törvényi elszámolás funkciója az egyoldalú szerződésmódosításból illetve a kétnemű árfolyam alkalmazásából eredő tisztességtelenség megszüntetése volt, így ezen törvényi rendelkezésekből nem következik, hogy amennyiben a fogyasztó az elszámolásnál alkalmazott induló kamat mértékével nem értett egyet, úgy azt a Pénzügyi Békéltető Testület előtt, illetve az azt követő nemperes eljárásban - a későbbi vitatás joga elvesztésének terhével - kellett támadnia (Gfv.VII.30.167/2017/6.).

Alaposnak ítélte az elsőfokú bíróság a felperes keresetét az Üzletszabályzat XIII.6. pontja tisztességtelensége, ezáltal semmissége tekintetében is. A fogyasztói szerződés érvényességével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2011. PK. vélemény 5.A. pontja értelmében ugyanis a fogyasztói szerződésben a fogyasztóval szerződő fél lakóhelye vagy székhelye szerinti bíróság illetékességének - általános szerződési feltételen vagy egyedileg meg nem tárgyalta feltételen alapuló - kikötése tisztességtelen.

Az elsőfokú bíróság - a kereseti kérelemben foglaltakkal szemben - azt állapította meg, hogy a kölcsönszerződés a r.Hpt. 213.§ (1) bekezdés b) pontjában foglaltakba nem ütközik, ugyanis rögzíti a THM 13,67%-os mértékét. A felperes nem a THM számításánál kötelezően figyelembe veendő költségek feltüntetésének hiányát állította, hanem általánosságban jelentette ki, hogy a THM mértéke nem valós, ami azonban nem eredményezi a kölcsönszerződés érvénytelenségét. A semmisség oka kizárólag a feltüntetés hiánya lehet.

Amennyiben a THM nem az ügylet tényleges terheit mutatja, úgy a szerződés a r.Ptk. 210.§ (1)- (4) bekezdései értelmében akaratlan hiba miatt megtámadható.

A törvényszék kifejtette, hogy a felperes azon érveléséből, hogy az alperes a kölcsönszerződésben, az Üzletszabályzatban illetve a hirdetményben fel nem tüntetett költségeket számolt fel, nem a szerződés érvénytelensége, hanem az következik, hogy a pénzügyi intézmény a fel nem tüntetett költségeket és díjakat a törlesztő részlet összegébe jogszerűen nem számíthatja fel (1/2016. PJE).

Tévesen állította a felperes, hogy a HIT2006.05.31. számú Üzletszabályzat V.5. és V.7. pontjait - melyek feljogosítják az alperest a hirdetmény szerinti költségek illetve jogszabályváltozás folytán megnövekedett költségek felszámítására - jogerős bírói döntés érvénytelenné nyilvánította, ilyen rendelkezést a felperes által hivatkozott döntések nem tartalmaznak.

Alaptalannak ítélte az elsőfokú bíróság az árfolyamkockázatot adósról telepítő, az Üzletszabályzat I.25.b) pontjának, valamint V.6. pontjának tisztességtelenségére, ezáltal érvénytelenségére vonatkozó kereseti kérelmet is.

A törvényszék akként foglalt állást, hogy az üzletszabályzat I. fejezete - így annak I.25. b) pontja is - fogalom-meghatározásokat tartalmaz, ebből következően nem érinti a hitelező illetve az adós szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit, azaz szerződési feltételnek nem minősülnek. Emiatt nem vonatkoztatható ezen kitételekre a felperes által felhívott r.Ptk. 205/B.§ (2) bekezdése, amelynek értelmében a szokásos szerződéses gyakorlattól eltérő általános szerződési feltétel csak

akkor válik a szerződés részévé, ha azt a másik fél külön figyelemfelhívó tájékoztatást követően kifejezetten elfogadta.

A rPtk. 205/B. §. (1) bekezdése értelmében az Üzletszabályzat I. fejezete, valamint egyéb rendelkezései is - tekintettel arra, hogy annak megismerését, átvételét, megértését a felperes elismerte - a felek egyedi szerződésének részévé váltak.

A törvényszék kifejtette, hogy az árfolyamkockázat a deviza alapú kölcsönszerződés főszolgáltatását megállapító szerződési kikötésnek minősül, ezért a rPtk. 209.§ (5) bekezdése értelmében a bíróság kizárólag azt vizsgálhatja, hogy a kikötés megfogalmazása világos és érthető-e.

A törvényszék hivatkozott az Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ítélete 3. pontjában írtakra, amelyben az EUB akként foglalt állást, hogy a 93/13. számú irányelv 4. cikk (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az a követelmény, miszerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, hogy elegendő tájékoztatást nyújtsanak a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak.

E tekintetben e követelmény magában foglalja, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt, esetlegesen jelentős gazdasági következményeit is.

A r.Hpt. 203.§ (4) bekezdése (helyesen: (6) bekezdés) értelmében a fogyasztónak minősülő ügyféllel kötendő devizahitel nyújtására irányuló (...) szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, melynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja. Az (5) bekezdés a) pontja (helyesen: (7) bekezdés a) pontja) rögzíti, hogy a (4) bekezdésben meghatározott kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell a devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre.

A konkrét esetben az alperes az árfolyamváltozásból eredő lehetséges kockázatokról külön kockázatfeltáró tájékoztatást nem adott, az elhangzott szóbeli tájékoztatás csak arra korlátozódott, hogy a törlesztési időszak meghosszabbodhat.

Ebből következően a törvényszék a szerződésnek a mértékadó devizanem CHF, valamint a deviza alapú finanszírozás (havi fix konstrukció) kitételből, továbbá az Üzletszabályzat V/6., I/22., I/23., I/24. és I/25/b. pontjainak együttes értelmezéséből vonta le azt a következtetést, hogy a felperes számára felismerhető volt, hogy az árfolyamváltozás egy ténylegesen fennálló kockázat, amely teljes mértékben őt terheli, és amelynek bekövetkezése jelentős mértékben megnövelheti a fizetési terheit.

Az elsőfokú bíróság megítélése szerint az Üzletszabályzat I.25.b. pontja kifejezi a fogyasztó fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását, azaz azt, hogy a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyamváltozása maga után vonja a fogyasztó fizetési kötelezettségének változását is, tehát az árfolyamkockázatot a fogyasztónak kell viselnie. A kamatváltozás II. (I.25.b. pont) szövegezéséből megállapítható, hogy ténylegesen az adós fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a kamatváltozás II. szövegrész után zárójelben szereplő árfolyamváltozás kifejezés is utal.

A fenti értelmezést erősíti meg az Üzletszabályzat I.23. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is. Emellett nem hagyható figyelmen kívül, hogy a felperes személyes előadásában is elismerte, hogy az alperes ügyintézője tájékoztatta arról, hogy a kölcsönszerződés futamideje meghosszabbodhat. Ebből a felperesnek, mint laikus fogyasztónak is fel kellett ismernie, hogy fizetési terhei jelentősen növekedhetnek.

A fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően, a jóhiszeműség és tisztesség követelményére is tekintettel az adóstól elvárható, hogy a nagy összegű, hosszú távra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT.2013.2889.), és áttanulmányozza a szerződést, szükség esetén az egyes általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen (6/2013. PJE).

Ezen lehetőség elmulasztása a r.Ptk. 4.§ (4) bekezdése alapján a felperes terhére esik.

Az elsőfokú ítéletnek az árfolyamkockázattal kapcsolatos kereseti kérelmet elutasító rendelkezéseivel szemben a felperes élt fellebbezéssel, és kérte az elsőfokú ítélet e körben történő megváltoztatásával az ÜSZ kockázattelepítést tartalmazó V.6. és I.25.b. pontja tisztességtelenségének, ebből eredően a szerződés érvénytelenségének megállapítását, és az alperes kötelezését 1.047.239,- Ft felperes részére történő megfizetésére.

A másodlagos kérelme az ítélet fellebbezéssel támadott részének hatályon kívül helyezésére, és ebben a keretben az elsőfokú bíróság újabb tárgyalásra, újabb határozat hozatalára utasítására irányult.

Elsődlegesen azzal érvelt, hogy az alperessel kötött szerződés forint alapú, ezért felperest árfolyamkülönbözet fizetési kötelezettség nem terheli. Ismételten hivatkozott arra, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos kikötések a szokásos szerződéskötési gyakorlattól eltérnek, ezért külön figyelemfelhívás hiányában nem váltak a szerződés részévé.

Kiemelte, hogy nem felel meg a fogyasztó érdekeinek, hogy a szerződés lényeges kikötéseit az annak részét képező Üzletszabályzat különböző pontjai rögzítik, ugyanis az egyedi szerződésnek kell tartalmaznia a szerződés lényeges tartalmát.

Másodlagosan azzal érvelt, hogy a perben kockázatteltáró nyilatkozat nem készült, a bíróság által az Üzletszabályzatból kiválogatott egyes pontok összeolvasásából sem vonható le az a következtetés, hogy a felperest a kölcsönügylet alapján több, mint egymillió forint fizetési többletkötelezettség terhelte. A havi fix konstrukcióra vonatkozó szerződési feltétel nem a deviza alapú finanszírozásra, hanem csak a kamatváltozásra utal.

Hivatkozott a Győri Ítéltábla Pf.III.20.259/2017/15/I. számú jogerős végzésére, melyben a bíróság hasonló tényállás mellett akként foglalt állást, hogy az üzletszabályzat fix deviza konstrukcióra, a mértékadó devizanemre, valamint az üzletszabályzat V.6. pontjára vonatkozó rendelkezései nem teszik egyértelművé a felperes kockázatvállalásának tartalmát, terjedelmét.

A felperes az üzletszabályzat támadott rendelkezéseit az Európai Unió Bíróságának C-186/16., C-51/17. és C-227/18. számú előzetes döntéshozatali eljárásokban hozott döntéseinek tükrében kérte értékelni. Hangsúlyozta, hogy a fogyasztó számára nyújtott tájékoztatásnak a szerződés megkötése előtt kellő időben kell megtörténnie, hogy a fogyasztónak lehetősége legyen a kapott információk mérlegelésére.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az ítélet helybenhagyására irányult az elsőfokú eljárásban előadott érvelése alapján

A fellebbezés - az alábbiak szerint - alapos.

A felek az induló ügyleti kamat százalékos aránya feltüntetésének hiányára (r.Hpt 213.§. (1) bek.c) pont), valamint az illetékességi kikötés tisztességtelenségére, illetve a THM feltüntetésének hiányára (r.H.pt. 213 .§ (1) bek. b) pont) alapított megtámadással kapcsolatos ítéleti rendelkezéseket nem támadták, ezért az ítélet tábla csak az ÁSZF árfolyamkockázatot érintő kikötéseinek az egyedi szerződés részévé válását, valamint azok tisztességtelenségének kérdését vizsgálta felül a felperes fellebbezése folytán.

Az árfolyamkockázatot az adósra telepítő általános szerződési feltételek tisztességtelenségének a szerződés teljes érvénytelenségére gyakorolt jogkövetkezménye miatt azonban a rPp. 253. §. (3) bekezdésben írt korlátok nem érvényesülnek.

Az ítélet tábla a kölcsönszerződés rHpt. 213.§. (1) bekezdés b) és c) pontjaira, valamint az illetékességi kikötés tisztességtelenségére alapított megtámadása körében a törvényszék álláspontjával egyetértett, a helytálló indokok ismételése szükségtelen.

A fentiek előrebocsátását követően a másodfokú bíróság megállapította, hogy az árfolyamkockázatot a felperesre telepítő rendelkezések megtámadására irányuló kereset jogalapja körében az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a szükséges körben lefolytatta, azonban a megalapozott tényállásból téves jogi következtetést levonva ítélte azokat tisztességesnek, és a kereseti kérelmet e körben tévesen utasította el .

A törvényszék az eltérő jogi álláspontjából eredően az árfolyamkockázatot felperesre telepítő rendelkezések tisztességtelenségének, ezáltal semmiségének a teljes szerződés érvénytelenségére - és a felek közti elszámolás egészére - kiható jogkövetkezményeit nem vizsgálta.

A felperes az egyedi kölcsönszerződésben akként nyilatkozott, hogy a hitelező (HIT2006. 05. 31.) Üzletszabályzatát megismerte, megértette és azt aláírásával magára nézve kötelezőnek ismerte el.

Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az ÁSZF - teljes bizonyító erejű magánokiratba foglaltan - a felek egyedi szerződésének részévé vált, és a rPtk. 205/B. §. (2) bekezdése sem képezi akadályát annak, hogy az ÁSZF I. fejezete árfolyamkockázattal kapcsolatos rendelkezései, definíciói az egyedi szerződés részévé váljanak.

Az ÁSZF I. fejezetének fogalom-meghatározásai önmagukban nem tekinthetők a felek jogait és kötelezettségeit szabályozó szerződési feltételeknek, azonban - részben - éppen ezen definíciók hivatottak tartalommal megtölteni a szerződés egyes rendelkezéseit.

Az árfolyamkockázatot felperesre telepítő V.6. kikötés éppen az I. 25. b.) pont értelmező rendelkezése tükrében volna a felek jogait és kötelezettségeit egyértelműen, átláthatóan és tisztességesen szabályozó feltétel. Ilyen módon maguk a szerződési feltételek és az azokat értelmező fogalom-meghatározások a r.Ptk 205/B. §. (2) bekezdés tükrében egymástól nem elhatárolhatók, azok együttesen határozzák meg a felek jogait és kötelezettségeit.

A fentiek miatt - az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben - a 205/B. § 2) alkalmazását nem az zárja ki, hogy a definíciók nem minősülnek szerződési feltételeknek, hanem az, hogy 2007 évben a devizahitelezéssel összefüggő fogalom-meghatározások a pénzintézetek Üzletszabályzataiban és Általános Szerződési Feltételeiben a szokásostól eltérő szerződéskötési gyakorlatnak nem minősülnek.

A fentiekből következően az Üzletszabályzat kézhezvételének az egyedi szerződésben való elismerésével az ÁSZF I. fejezete - külön figyelem felhívás nélkül is - a felek kölcsönszerződésének részévé vált.

A rPtk. 205. §. (3) bekezdésben megfogalmazott általános tájékoztatási és együttműködési kötelezettséget a jogalkotó a fogyasztónak nyújtandó deviza alapú hitel esetén a rHpt. 203. §. (6) és (7) bekezdéseiben egyediesítette, amikor a fogyasztóval szerződő pénzügyi intézmény számára kötelezővé tette, hogy a kölcsön devizaalapúságával kapcsolatos kockázatokra a fogyasztó figyelmét



kockázatteltáró nyilatkozattal felhívja.

A szerződés kötés időpontjában hatályos rHpt. 203. §.(6) és (7) bekezdése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfélnek az aláírásával kell igazolnia. A kockázatteltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztő részletre gyakorolt hatását.

A kockázatteltáró nyilatkozat hiánya azonban nem eredményezi a szerződés érvénytelenségét, mert ahhoz sem a rPtk. sem a rHpt. nem fűzi a semmisség jogkövetkezményét.

A 2/2014. PJE határozat értelmében a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli - mint a rPtk. 209. §. (5) bekezdése szerint a fõszolgáltatás körébe tartozó kikötés - csak akkor vizsgálható, és állapítható meg az érvénytelensége, ha az általánosan tájékozott, ésszerûen figyelmes és körütekintõ, átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződés kötésekor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytõl kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthetõ.

Ha a pénzügyi intézménytõl kapott nem megfelelõ tájékoztatás, vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az õt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezései tisztességtelenek, aminek következtében a szerződés részlegesen vagy teljesen érvénytelen.

A PJE. határozat kitér arra is, hogy nem a kockázatteltáró nyilatkozat hiánya, hanem a nem megfelelõ tájékoztatás vagy annak elmaradása eredményez tisztességtelenséget és ennek okán a szerződés részleges vagy teljes érvénytelenségét.

Az EUB C-51/17. számú döntésében az idézett PJE határozattal és az azon alapuló joggyakorlattal lényegileg egyezõ kritériumokat fogalmaz meg a fogyasztónak nyújtandó tájékoztatás értékeléséhez.

A jelen tényállás mellett - a külön kockázatteltáró nyilatkozat és az alperes által az érdemi védekezésében hivatkozott tájékoztató brossúrák felperes általi kézhezvételének igazolása hiányában - a felperes által aláírt finanszírozási kérelmet, az egyedi kölcsönszerződést és az annak elválaszthatatlan részét képezõ Üzletszabályzatot, valamint az alperes képviselõje által adott szóbeli tájékoztatás tartalmát együttesen vizsgálva kell állást foglalni abban, hogy a felperes, mint ésszerûen figyelmes és körütekintõ átlagos fogyasztó számára felismerhetõ volt-e az, hogy az árfolyamváltozás hatására az általa visszafizetendõ összeg korlátlanul megnõvekedhet.

Az alperes képviselõje által a szerződés kötés folyamata során adott információ, miszerint a futamidõ meghosszabbodhat, az árfolyamkockázat mibenlétére, korlátlanóságára, fogyasztó általi viselésére vonatkozóan átlátható, és lényegi információt nem ad.

A rendelkezésre álló okiratok tükrében az ítéletábla megállapította, hogy a finanszírozási kérelemben a felperes deviza alapú hitelt igényelt, a mértékadó devizanemet CHF-ben tüntette fel, és havi fix devizakonstrukciót választott. Ehhez viszonyítva a kölcsönszerződés egyedi része sem tartalmaz többletinformációt (az üzletszabályzat alapján megválasztott elszámolási módot a felperes havi fix konstrukció szerint kérte).

Az Üzletszabályzat V. 6. pontjában a felperes vállalta a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyam-változásból eredõ kockázatot.

Az ítéletábla álláspontja szerint azonban az V.6 pontban megfogalmazott szerződési feltételbõl - még az Üzletszabályzat I.fejezetének definíciókat rögzítõ, valamint XI. fejezetének fix devizakonstrukcióra vonatkozó rendelkezéseivel együtt értelmezve - sem derül ki egyértelmûen, hogy

- a felperesnek a futamidõ alatt végig a svájci frank forinthez viszonyított mindenkori árfolyamának

figyelembevételével számított törlesztő részletet kell fizetnie,

- hogy az árfolyamváltozás a felek által nem befolyásolható körülmények függvénye, amelyek előre nem kiszámíthatóan, bármikor a hitel futamideje alatt is reálisan bekövetkezhetnek,

- ez a forint hitelekhez képest a felperesre nézve fokozott kockázattal jár, amennyiben ennek következtében a fizetési kötelezettségei bármilyen mértékben, korlátlanul, akár többszörösére is megemelkedhetnek és

- az árfolyamváltozás kockázatát a forinthitelekénél kedvezőbb kamatmérték ellenében vállalja. (Kúria 6//2013. számú és 2/2014 számú PJE határozata, EUB C- 26/13, EUB C-186/16 EUB C-51/17. számú határozata).

A kamatváltozás II. ( Árfolyamváltozás) I.25. b) pont célja - ahogy arra az elsőfokú bíróság érvelése is utal - valóban az, hogy a fogyasztó fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását fejezze ki, azonban éppen a megfogalmazás bonyolultsága, megtévesztő jellege miatt ezen céljának ilyen formában nem felel meg.

Az árfolyamváltozásból fakadó kockázat fogyasztó általi mérlegelését, értékelését nehezíti, hogy a devizakonstrukcióval kapcsolatos rendelkezéseket az alperes egymástól elszigetelten, az üzletszabályzat különböző fejezeteiben rögzítette, ezáltal azok összefüggései nem áttekinthetők. A fogyasztó így arra kényszerül, hogy a szerződés, illetve az üzletszabályzat partikuláris elhelyezésű kikötéseiből, definícióiból olvassa össze az őt terhelő, alapvető szolgáltatás - azaz a kölcsön visszafizetésére irányuló kötelezettsége - terjedelmét, összepszerűségét. A fenti eljárás a felek közti - az eltérő információs szintjükből eredő, eleve fennálló - egyenlőtlenséget nem kompenzálja, hanem éppen ellenkezőleg, azt tovább erősíti.

A Kúria devizahiteles pereket vizsgáló Konzultációs Testülete az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési kikötések tisztességtelenségéről szóló 2019. április 10-i állásfoglalásában leszögezte, hogy az árfolyamkockázat - egyéb esetek mellett - akkor sem terheli a fogyasztót, ha a tájékoztatás tartalmát több rendelkezés együttes értelmezésével lehet csak kikövetkeztetni.

A Konzultációs Testület szerint a bíróságoknak nem szabad a fogyasztóval szemben túlzottan magas elvárhatósági mércét érvényesíteni, figyelemmel kell lenni arra, hogy a felek között információs egyensúlyhiány áll fenn. A fogyasztótól elvárható, hogy a szerződést aláírás előtt alaposan áttanulmányozza... (...) Ugyanakkor nem értékelhető a fogyasztó terhére, ha ezt azért nem tette meg, mert a szöveg bonyolultsága folytán nem ismerhette fel az egyes rendelkezések összefüggéseit, jelentőségüket, vagyis azt a körülményt, hogy további tájékoztatásra lenne szüksége.

Az egyedi szerződés, illetve az Üzletszabályzat hivatkozott pontjainak értelmezése alapján - kockázatteltérő nyilatkozat hiánya, illetve a szóbeli tájékoztatás információszegénysége miatt - nem állapítható meg, hogy az árfolyamkockázat mibenléte, korlátlanúsága és a felperesre terhelése tekintetében az alperes a felhívott jogszabályoknak, a Kúria jogegységi határozatainak és az EUB döntéseiben megfogalmazott szempontoknak megfelelő, a kikötések egyértelműségét, átláthatóságát biztosító tájékoztatást nyújtott. Ez pedig a r.Ptk. 209/A. §. (2) bekezdése alapján a támadott kikötések tisztességtelenségét, ebből következően azok érvénytelenségét eredményezi.

Tekintettel arra, hogy az árfolyamkockázat viselése a felperes ellenszolgáltatásának mértékét alapvetően befolyásoló elem, ezért az erre vonatkozó kikötések tisztességtelensége miatt a szerződés teljes érvénytelensége állapítható meg.

A jogalap az összepszerűségtől, azaz a szerződés érvénytelenségének kérdése a levonható jogkövetkezményektől, ennek keretében a felek közötti elszámolástól elkülöníthető volt, ezért az ítéletábra a rPp. 213. §. (3) bekezdése alapján közbenső ítéletet hozott, az elsőfokú bíróság ítéletét közbenső ítéletként felülbírálv a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségét megállapító

rendelkezése, mint jogalap körében a rPp. 253.§. (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Figyelemmel arra, hogy az elsőfokú bíróság eltérő jogi álláspontja okán a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal kapcsolatos rendelkezéseinek érvénytelensége jogkövetkezményeit, ezzel összefüggésben a felek közti elszámolást nem vizsgálta, és e körben - szükség esetén igazságügyi könyvszakértő bevonásával - a bizonyítás széles körű kiegészítése szükséges, amelyre a másodfokú eljárás keretei nem adnak lehetőséget, ebben a keretben a rPp. 252.§. (3) bekezdése értelmében az ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot újabb tárgyalásra és újabb határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak a szerződés teljes érvénytelensége jogkövetkezményei levonásával a felülvizsgált elszámolás adatai alapulvételével kell döntenie a felperesnek a megszünt szerződésből eredő visszafizetési igénye megalapozottságáról.

Az ítéletábra a 4/2009. (XII. 14) Pk. vélemény figyelembevételével, a rPp. 78. §. (1) bekezdése alapján kötelezte a jogalap körében pervesztes alperest a meg nem határozható pertárgyérték alapján (Itv. 39.§. (3) bekezdés) számított - a felperes illeték feljegyzési joga folytán - feljegyzett 36.000.- Ft kereseti 48.000.- Ft fellebbezési illetékből, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM.r. 3.§. (3) - (5) bekezdései alapján megállapított, összesen 40.000.- Ft + Áfa = 50.800.- Ft összegű ügyvédi munkadíjból álló első- és másodfokú perköltség, valamint 41.000.- Ft állam által előlegezett költség (szakértői díj) viselésére.

Győr, 2019. május 20.

Dr. Világi Erzsébet sk.  
a tanács elnöke

. Sarmon Hedvig sk. . Szabó Péter sk.  
előadó bíró

bíró